

DE ORGANISATIE VAN DE DEENSE VARKENSFOKKERIJ ¹⁾

De organisatorische opbouw

In de Bedrijfseconomische Mededeling No. 29 van het Landbouw-Economisch Instituut vindt men vele bijzonderheden over de economische aspecten van de Deense varkenshouderij. Een van deze aspecten is de organisatie van de Deense varkenshouderij, waarop in dit artikel uitvoeriger zal worden ingegaan dan in de genoemde publikatie. Dit is mogelijk doordat na publikatie nog enkele interessante details bekend werden.

Zoals bekend is de Deense varkenshouderij sterk gebonden aan de afzet op de Engelse markt. Ongeveer 75% van de baconexport wordt aan Engeland geleverd. Het is voor Denemarken dus uitermate belangrijk de eisen van de Engelse consument te kennen. De varkenshouderij moet dus enerzijds gericht zijn op de voortbrenging van een uniform produkt, anderzijds op de mogelijkheid tot snelle aanpassing aan veranderde eisen van de consument.

Typend voor de Deense varkenshouderij is de concentratie van de fokdieren in ca. 250 officieel erkende fokbedrijven. Deze bedrijven beschikken over ongeveer 450 beren en 2000 zeugen.

Deze bedrijven zorgen voor een zo snel mogelijke verbetering van de kwaliteit van de Deense varkensstapel. De officieel erkende fokbedrijven leveren fokdieren aan ca. 1000 stamboekbedrijven die het geleverde fokmateriaal vermeederen. De praktijkbedrijven betrekken hun zeugen gewoonlijk van de stamboekbedrijven en de beren van de officieel erkende fokbedrijven. Tot snelle verbetering van de kwaliteit van de varkensstapel houden de officieel erkende fokbedrijven de beste jonge beren aan en verkopen de oudere vrij snel.

De organisatie van de varkensfokkerij is wettelijk geregeld; de uitvoering van deze wetten berust bij de landbouworganisaties. Deze uitvoering geschiedt door middel van een aantal commissies. In deze commissies zitten afgevaardigden van de boerenbonden, van de coöperatieve varkensslachterijen en de veeteeltconsulenten.

Er is er één landelijke commissie die tot taak heeft bedrijven te erkennen als "officieel erkend fokbedrijf".

Er zijn negen districtscommissies die voorstellen tot erkenning kunnen doen aan de landelijke commissie. Zij worden bijgestaan door keuringscommissies. De erkenning als officieel erkend fokbedrijf wordt slechts voor één jaar verleend en wel van 1 september tot 31 augustus. Door de erkenning slechts voor een jaar te verlenen is er een sterke neiging om de fokkerij op een zo hoog mogelijk

1) Dit stuk werd geschreven in 1959/60, doch als artikel niet goed genoeg bevonden. Ten einde ook anderen van deze m.i. interessante gegevens kennis te laten nemen en ik niet meer de gelegenheid heb tot herziening, heb ik dit stuk laten opnemen in de reeks Interne Nota's.

peil te houden, te meer daar de Landelijke Commissie ernaar streeft ongeveer het aantal officieel erkende fokbedrijven op een zeker peil te handhaven.

De officieel erkende fokbedrijven moeten uiteraard aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo mogen op zo'n bedrijf uitsluitend goedgekeurde dieren, die door inkepingen in de oorranden van een merk zijn voorzien, voorkomen. Van de boer wordt verlangd dat hij een administratie bijhoudt over het verloop van de fokkerij en van de aan- en verkopen. Verder moet hij voldoen aan de eisen die aan de gezondheidszorg zijn gesteld. In februari en in september maakt een veearts een attest op over de gezondheidstoestand. Het toezicht op het bedrijf berust bij de districtscommissie, die het bedrijf tweemaal per jaar bezoekt en verslag uitbrengt.

BEOORDELING VAN DE OFFICIEEL ERKENDE FOKBEDRIJVEN

De bedrijven worden gezamenlijk beoordeeld door de Districtscommissie en de Landbouwconsulent.

Hiervoor worden een aantal kenmerken volgens een bepaalde puntenschaal gewaardeerd. Deze kenmerken zijn:

PUNTENSCHAAL VOOR BEDRIJFSKENMERKEN VAN GOED NAAR SLECHT

1. Bedrijfsvoering en algemene indruk	48	42	36	30	24	18	12	6	0
2. Type en bouw van de fokdieren	40	35	30	25	20	15	10	5	0
3. Vruchtbaarheid	24	21	18	15	12	9	6	3	0
4. Vlezigheid	24	21	18	15	12	9	6	3	0
5. Slachtkwaliteit	32	28	24	20	16	12	8	4	0

Het maximumaantal te behalen punten is 168.

De beoordeling van de onderdelen geschiedt volgens bepaalde richtlijnen.

1. Bedrijfsvoering en algemene indruk

Voor het geven van een oordeel worden de volgende aspecten in beschouwing genomen:

- a. afstamming van zeugen en boren. Exterieur en resultaten van de selectiemesterij, gezondheid en kwaliteit van de nakomelingen;
- b. merken van gekeurde dieren en nakomelingen;
- c. boekhouding van dekkingen en worpen, aantal geboren en grootgebrachte biggen en de verkopen;
- d. betekenis van het bedrijf voor de fokkerij. Hiervoor wordt de kundigheid van de eigenaar als fokker beoordeeld. Deze kundigheid komt tot uiting in de genomen beslissingen over het gebruik van de fokdieren, planning van de fokarbeid, de orde en netheid op het bedrijf en de voeding en verzorging. Deze bedrijfshandelingen moeten erop gericht zijn, dat de erfelijke aanleg van de dieren zo goed mogelijk tot ontwikkeling komt.

2. Type en bouw van de fokdieren

De punten worden gegeven aan de hand van de keuringsresultaten. Het aantal punten voor het bedrijf is het gemiddelde van de beoordelingen der dieren.

3. Vruchtbaarheid

Voor ieder dier wordt het gemiddelde berekend van de punten voor het aantal geboren biggen en het aantal grootgebrachte biggen. Daarna wordt het gemiddelde per bedrijf bepaald. Deze punten zijn:

Geboren biggen		Grootgebrachte biggen	
aantal	punten	aantal	punten
14 of meer	12	12 of meer	12
13	11	11	11
12	10	10	10
11	9	9	9
10	8	8	8
9	7	7	7
8	6	6	6

4. Vlezigheid

De hoeveelheid vlees hangt nauw samen met het voederverbruik per kg levend gewicht. Hoe lager het voederverbruik hoe vleziger het varken. De beoordeling heeft vergelijkenderwijze plaats. Het kwartaalgemiddelde van de selectiemesterij wordt gesteld op 15 punten. De in dit kwartaal geslachte selectietomen krijgen per 0,10 voedereenheden boven of onder het gemiddelde 3 punten minder of meer. Nul punten krijgt men als ten minste 0,50 voedereenheden meer gebruikt zijn dan het gemiddelde; 24 punten worden behaald bij een voederverbruik van 0,20 voedereenheden lager dan het gemiddelde.

5. Slachtkwaliteit

Op de selectiemesterij wordt een cijfer gegeven voor de slachtkwaliteit van de ingezonden toom in een schaal van nul tot 15. De punten voor het bedrijf worden gegeven op basis van deze cijfers.

Waardering slachtkwaliteit	Punten
14,0 - 15,0	32
13,5 - 13,9	28
13,0 - 13,4	24
12,5 - 12,9	20
12,0 - 12,4	16
11,5 - 11,9	12
11,0 - 11,4	8
10,0 - 10,9	4
minder dan 10,0	0

In de publikaties over de resultaten van de officieel erkende fokbedrijven worden de bedrijven gerangschikt volgens het totale aantal behaalde punten. De spreiding in het aantal liep in 1956/57 van ca. 85 tot ca. 125.

BEOORDELING VAN HET DEENSE LANDVARKEN PER 10 JAAR

Jaar	Ouderdom in dagen ¹⁾		Groi per dag van 20-90 kg in grammen	Voeder-eenheden per kg groei	Uitslachtspercentage	Percentage export vlees	Dikte van het rugspek in cm	Dikte van het buikspek in cm	Lengte in cm
	bij een gew. van 20 kg	van 90 kg							
1926/27	2160	176	623	3,44	27,2	59,2	4,05	3,06	88,9
1936/37	3160	181	628	3,28	27,2	60,2	3,49	3,26	92,8
1946/47	2320	178	637	3,28	26,7	60,8	3,34	3,26	93,4
1956/57	3612	182	681	2,97	26,8	61,2	3,12	3,32	94,4
1957/58	3728		685	2,95	26,7	61,3	3,05	3,31	94,8
1958/59	3684	181	685	2,96	26,8	61,3	2,97	3,31	95,1

vervolg

Jaar	Punten (0 - 15) voor de beoordeling van							Percentage in klassen		
	Vastheid van het vlees	Schoudders	Verdeling van het rugvlees	Ham	Fijnheid van de kop, beenderen en huid	Vlees	Bacon-type	Percentage in klassen		
								I	II	III
1926/27	12,7	12,2	12,6	12,3	12,5	12,4	12,2	50	28	22
1936/37	13,0	12,5	12,7	12,4	12,8	12,7	12,5	7	16	4
1946/47	13,2	12,7	12,8	12,4	13,1	12,9	12,6	9	8	1
1956/57	13,7	12,6	13,0	12,7	13,4	13,0	12,8	11	8	0,6
1957/58	13,7	12,6	12,8	12,7	13,5	12,9	12,6	14	11	0,8
1958/59	13,7	12,7	12,8	12,9	13,5	12,9	12,8	22	11	1,0

1) Gemiddelde van 3 jaren beginnend met 1926/27, 1936/37 en 1946/47.

2) 1929 - 30.

DE RESULTATEN VAN DE FOKKERIJ IN DE LOOP DER JAREN

In de tabel zijn de belangrijkste beoordelingscijfers van de selectiemesterijen gegeven voor het Deense Landvarken. De vooroorlogse cijfers hebben betrekking op de lokale selectiemesterijen, de naoorlogse op de 3 centrale selectiemesterijen. De jaarcijfers laten een gestadige ontwikkeling zien die zich afspiegelt in de per 10 jaar gegeven cijfers. De ouderdom van de biggen op een gewicht van 20 kg is toegenomen, doordat er nu meer biggen per zeug worden grootgebracht dan vroeger. Dit leidt tot een matiger voeding en een langzamer groei. De groei per dag van 20-90 kg vertoonde voor de oorlog een vrij grote schommeling. Het niveau lag op ongeveer 640 gram per dag. Sedert 1948 is de schommeling geringer en is het niveau 670 gram per dag. De sterke stijging is vermoedelijk toe te schrijven aan de betere omstandigheden op de centrale selectiemesterijen.

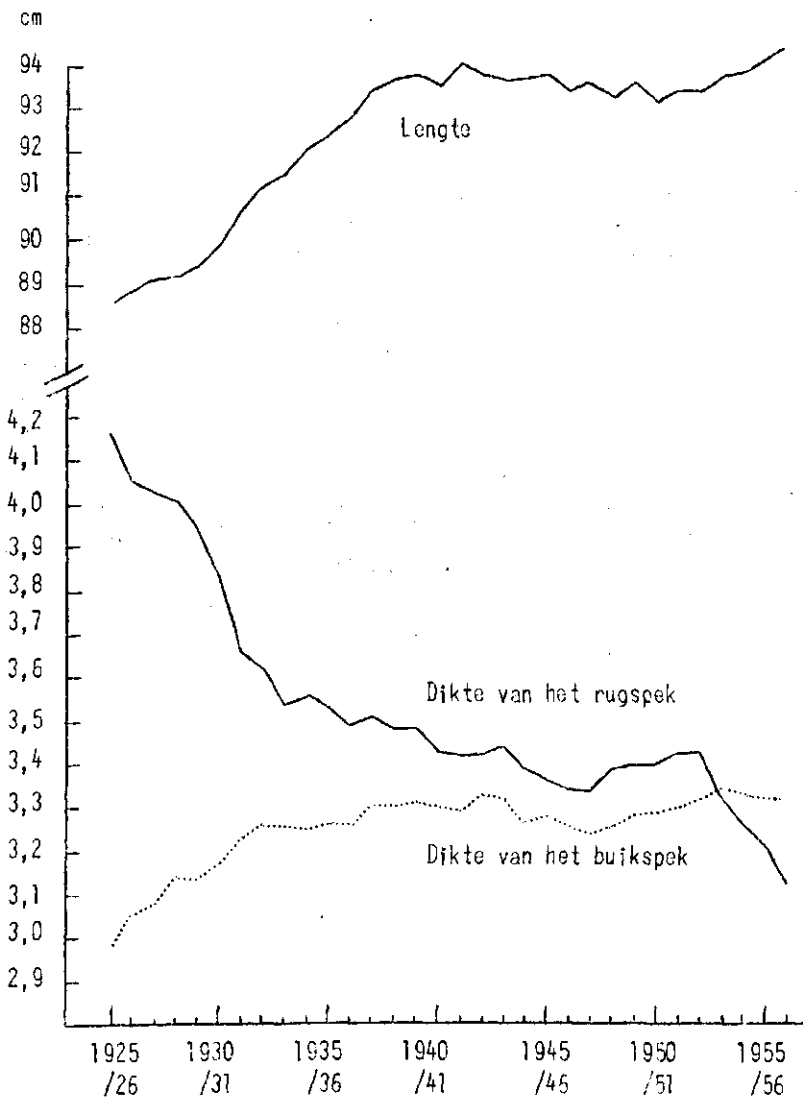
De benodigde voedereenheden per kg groei zijn voortdurend gedaald en in overeenstemming daarmee is het percentage exportvloes gestegen. De beoordelingscijfers, die in een schaal van 0-15 staan, geven een geleidelijke verbetering van de kwaliteit te zien. Dit weerspiegelt zich in de verdeling van de varkens over de kwaliteitsklassen. In 1926 was slechts 50% in klasse I, nu 91%. Vooral in de jaren van 1926 tot 1936 had een sterke verbetering plaats, die voor een belangrijk deel kan worden toegeschreven aan de vermindering van de dikte van het rugspek. In grafiek 1 is de ontwikkeling van de dikte van het rugspek, het buikspek en de lengte van het varken in beeld gebracht.

De lengte is opgevoerd tot ca. 94 cm. Deze lengte is het gemiddelde van 2 maten. De varkens worden liggend gemeten 24 uur na het slachten. Gemeten wordt de lengte van de voorkant van het schaambeentot tot de achterste punt van het voorste gewrichtsvlak van de 1e halswervel en van de voorkant van het schaambeentot de achterkant van de 2e rib, waar deze uit de wervelkolom ontspringt.

Er is reeds eerder op gewezen dat de centralisatie van de leiding van de fokkerij snelle koerswijzigingen mogelijk maakt. Dit vindt men goed geïllustreerd in de verlaging van de dikte van het rugspek. Omstreeks 1952 bleek op de Engelse en andere afzetmarkten zich een verandering van de vraag voor te doen. Men wenste de bacon magerder dan voorheen. Als reactie daarop is de dikte van het rugspek sedert 1952/53 verlaagd van 3,43 cm tot 3,12 cm in 1956/57.

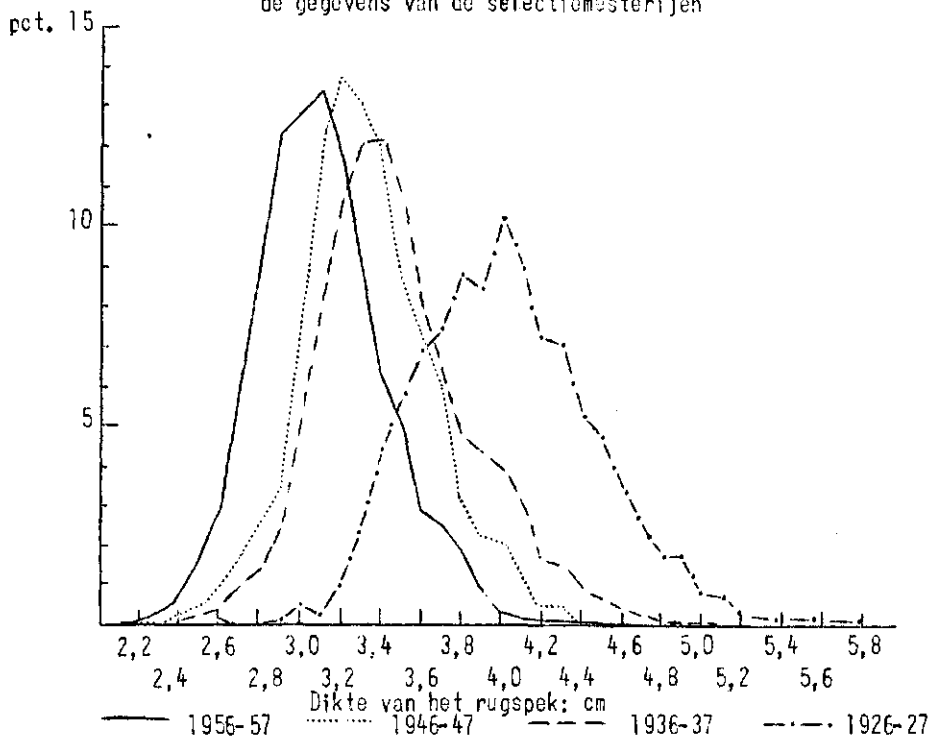
In grafiek 2 is de frequentieverdeling gegeven van de dikte van het rugspek. Hieruit blijkt dat zich een belangrijke verschuiving in de loop der jaren heeft voorgedaan. In 1956/57 liep de totale spreiding van 2,1 tot 4,2 cm, de standaardafwijking was 0,312 cm, de standaardafwijking van het gemiddelde 0,005 cm.

Grafiek 1

Grafiek 2

Grafiek 1 Lengte, dikte van het rugspek en dikte van het buikspek volgens de gegevens van de selectiemesterijen

LITERATUUR

Landsudvalget for Svineavlens Ledelse: Regler og vejledning
vedrørende svineavlens ledelse.
Utgave van Andelsslagteriernes Fælleskontor te
Kopenhagen. 1952.

Hjalmar Clausen en Nørtøft Thomsen: 46. beretning ens sammenlignende
forsøg med svin fra statsanerkendte avlscentre.
1956-57. 304. beretning fra Forsøgslaboratoriet.
Uitgegeven door Statens Husdyrbrugsudvalg te
Kopenhagen. 1958.

Landsudvalget for Svineavlens Ledelse: Svineavlscentre.
Statsanerkendte i perioden fra 1 September 1956 til
31 August 1957. Under Avlscentre-udvalgenes Kontrol.
Udarbejdet af landskonsulent.
R.S. P. Jeppesen.